

РІШЕННЯ

Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з питання: «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна в новій редакції»
від 27 лютого 2023 року, протокол № 4

Заслухавши інформацію проректора з науково-педагогічної роботи Олександра ГОЛОВКА стосовно затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна та необхідності припинення дії Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі та докторантурі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, на підставі підпункту 22, пункту 13.2 Статуту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Вчена рада ухвалила:

1. Затвердити Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна (додаток 1).

2. Визнати Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі та докторантурі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, затвердженого рішенням Вченої ради від 27 серпня 2019 року, (протокол №8), таким що втратило чинність із дати введення в дію положення, затвердженого пунктом 1 цього рішення.

Відповідальний: проректор з науково-педагогічної роботи Олександр ГОЛОВКО

Термін виконання: до 06.03.2023 року

Голова Вченої ради

Учений секретар

Тетяна КАГАНОВСЬКА

Олена ФРІДМАН

Порядок
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у
Харківському національному університеті
імені В. Н. Каразіна

Цей Порядок розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-VII, постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 167 зі змінами, які внесені постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579.

Цей Порядок визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) ступені доктора філософії (далі - здобувачі) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

Загальна частина

1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (далі – університет) здійснюється:

в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) та заочною формою навчання; поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність в університеті).

2. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення); за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення); за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

3. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється в університеті за відповідною ліцензією.

4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантів здійснює відділ аспірантури і докторантури.

Для врегулювання відносин між аспірантом та університетом укладається договір.

5. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому до університету.

Правила прийому до університету затверджує Вчена рада університету на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті.

6. Правила прийому до університету діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема: порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури; зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за кожною спеціальністю.

7. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки.

8. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

Для освітньо-наукової програми аспірантури передбачається підготовка не менше трьох наукових публікацій, які розкривають основний зміст дисертації. До таких наукових публікацій відносяться:

1) статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Якщо число співавторів у такій статті (разом із здобувачем) становить більше двох осіб, така стаття прирівнюється до 0,5 публікації (крім публікацій, визначених підпунктом 2 цього пункту);

2) статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором);

3) не більше одного патенту на винахід, що пройшов кваліфікаційну експертизу та безпосередньо стосується наукових результатів дисертації, що прирівнюється до однієї наукової публікації;

4) одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов.

9. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом навчальної та наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований термін захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план навчальної та наукової роботи, а також тема дисертаційної роботи погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками), гарантом освітньо-наукової програми та затверджуються кафедрою, на якій виконується наукове дослідження за темою дисертаційної роботи, та вченою радою факультету (навчально-наукового інституту), де

відбувається підготовка аспіранта, протягом двох місяців з дня його зарахування до аспірантури університету.

Індивідуальний план навчальної та наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої освітньої складової та наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи аспірантом або порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою факультету університету, де відбувається підготовка аспіранта, рішення про відрахування аспіранта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на

- повторний вступ до аспірантури за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку;

- поновлення навчання в аспірантурі виключно за кошти фізичної особи.

10. Підготовка в аспірантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

11. Аспірант, який навчався за державним (регіональним) замовленням та захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію достроково та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника університету, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

Права та обов'язки аспірантів

12. Аспіранти користуються всіма правами здобувачів вищої освіти, визначеними законами України. З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в університеті;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою факультетів університету двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність у вигляді стажування у вітчизняних та/або закордонних закладах вищої освіти, наукових центрах, яке здійснюється за рахунок: державного бюджету в межах відповідних загальнодержавних програм фінансування обміну вченими; бюджету університету або закладу вищої освіти (наукової установи), до якої направлений аспірант; міжнародних договорів про обмін та/або стажування вчених між університетами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування; коштів юридичних або фізичних осіб на умовах договору з приймаючою стороною;

- на вибір спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації;

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;

- забезпечення гуртожитком у разі зарахування на навчання за державним замовленням за умов оплати вартості користування житлом.

13. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених закладом вищої освіти (науковою установою);

- виконувати індивідуальний план навчальної та наукової роботи, систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, до якої прикріплений аспірант;

- у встановлений термін подати документи до Вченої ради університету щодо створення разової спеціалізованої вченої ради; подати до разової спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

Порядок та умови вступу до аспірантури

15. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для допуску до вступних випробувань до аспірантури визначається Правилами прийому поточного року.

16. Вступні випробування до аспірантури визначається Правилами прийому поточного року.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Вага балу з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до університету.

Відповідно до правил прийому до університету з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до аспірантури університету протягом одного календарного року.

17. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить три - п'ять осіб, які призначаються наказом ректора університету.

18. До складу предметних комісій включаються доктори філософії (кандидати наук) та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметних комісій можуть бути призначені також представники інших закладів вищої освіти (наукових установ), з якими укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між закладом вищої освіти і науковою установою.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють

відповідною іноземною мовою і за рішенням Вченої ради університету можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

19. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до університету.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора, який оприлюднюється на сайті університету.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

20. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі університету здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою факультету (навчально-наукового інституту) для кожної спеціальності.

21. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових, основні вимоги до яких визначаються в «Положенні про освітні програми Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна».

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися як на базі університету, так і в рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником (керівниками), гарантом освітньо-наукової програми у порядку, який затверджується Вченою радою факультету (навчально-науковий інститут).

22. Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

23. Вчена рада університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

24. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформлюється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

25. Протягом двох місяців з дня зарахування аспіранту відповідним наказом ректора університету призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників університету з науковим ступенем.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою факультету (навчально-наукового інституту) за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультавання), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії (кандидата наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада університету з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду університету.

Рішенням вченої ради факультету (навчально-наукового інституту) аспіранту може бути призначено два наукових керівника з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

26. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

27. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою навчання.

28. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним (регіональним) замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою університету з урахуванням ліцензійного обсягу, за якою проваджується освітня діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

29. Особи, які провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються на 4 роки до аспірантури університету за відповідною спеціальністю.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

30. Прикріплення до аспірантури осіб, які провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті, відбувається у період приймальної компанії. Для прикріплення здобувачу необхідно написати заяву на ім'я ректора університету з проханням прикріплення до аспірантури; доповісти на відповідній кафедрі свою дослідницьку пропозицію. За результатами обговорення, кафедра дає рекомендацію для прикріплення до аспірантури, визначає тему дисертаційного дослідження, наукового керівника (або керівників) та звертається до вченої ради факультету (навчально-наукового інституту) з клопотанням щодо затвердження теми дисертаційного дослідження, наукового керівника та індивідуального плану здобувача. Вчена рада факультету (навчально-наукового інституту) розглядає клопотання кафедри та затверджує тему дисертаційної роботи і наукового керівника (або керівників).

Ректор університету на підставі висновку кафедри та Вченої ради факультету (навчально-наукового інституту) за поданням декана (директора навчально-наукового інституту) видає наказ про прикріплення здобувача до аспірантури, затвердження теми дисертаційної роботи та наукового керівника (або керівників).

На здійснення наукового керівництва здобувачем науковому керівнику відводять щороку 50 академічних годин.

31. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до аспірантури для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти університету.

Особи, прикріплені до аспірантури університету з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у пунктах 13-16 цього Положення.

32. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою університету.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
РОБОТИ ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

(вказати форму підготовки)

1. Прізвище, ім'я, по-батькові _____

2. Спеціальність (з якої проходить підготовку) _____

3. Дата зарахування до аспірантури _____

4. Науковий керівник _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

(вчений ступінь і звання)

5. Тема дисертації _____
(заповнюється після затвердження теми дисертації радою факультету / навчально-наукового інституту)

Із зазначенням номера та дати протоколу)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ВИБОРУ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Актуальність теми
2. Мета дисертаційної роботи
3. Завдання наукового дослідження
4. Предмет та об'єкт дослідження
5. Методи дослідження

Аспірант _____

Науковий керівник _____

Гарант освітньо-наукової програми _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

« _____ » _____

ЗАГАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

I. Індивідуальний навчальний план*

Рік навчання	Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин					Форма підсумкового контролю		Термін виконання
			Загальна	Аудиторних			Сам. робота	Іспит	Залік	
				Лекцій	Практичних	Семінарських				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Цикл загальної підготовки										
1. Нормативні загальноосвітні дисципліни										
2. Цикл фахової підготовки										
2.1 Нормативні фахові дисципліни										
2.2 Вибіркові навчальні дисципліни										
3. Практична підготовка										

* Заповнюється на основі навчального плану за відповідною ОНП в поточному навчальному році

II. Індивідуальний науковий план

Робота над дисертацією		
Вид роботи	Форма звітності (публікація статей, тез, виступи на конференціях та ін.)	Термін виконання
Теоретична		
Експериментальна		
Фаховий семінар з попередньої експертизи дисертації		
Захист дисертаційної роботи		

Аспірант

_____ Підпис _____ (ПІБ) _____ дата

Науковий керівник(и)

_____ Підпис _____ (ПІБ) _____ дата

_____ Підпис _____ (ПІБ) _____ дата

РОБОЧИЙ ПЛАН 1-го РОКУ ПІДГОТОВКИ

I. Індивідуальний навчальний план*

Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин					Форма підсумкового контролю		Термін виконання
		Загальна	Аудиторних			Сам. робота	Іспит	Залік	
			Лекцій	Практичних	Семінарських				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Перший семестр</i>									
<i>Другий семестр</i>									
<i>Практична підготовка</i>									

* Заповнюється на основі навчального плану за відповідною ОНП в поточному навчальному році

II. Індивідуальний науковий план

Робота над дисертацією		
Вид роботи	Форма звітності (публікація статей, тез, виступи на конференціях та ін.)	Термін виконання
Теоретична		
Експериментальна		
Інші види робіт		

Аспірант

підпис

(ПІБ)

дата

Науковий керівник(и)

Підпис

(ПІБ)

дата

Підпис

(ПІБ)

дата

ВИСНОВОК КАФЕДРИ ПРО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ТА
ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВОГО ПЛАНУ АСПІРАНТА 1-го РОКУ ПІДГОТОВКИ

Аспірант _____ атестований за рішенням кафедри
ПІБ

від «__» _____ 20__ р. _____
(назва кафедри)
протокол № _____

Зав. кафедрою _____
(підпис)

Аспірант _____ атестований за рішенням вченої ради
ПІБ факультету (навчально-наукового інституту)

від «__» _____ 20__ р. _____
(назва спеціальності)
протокол № _____

Голова вченої ради факультету (навчально-наукового інституту)
_____ *(підпис)*

Гарант програми _____
(підпис)